IN-NAHLA

TA'

AGOSTINO LEVANZIN.

GAZZETTA BIEX TGHALLEM U TIDDEFENDI IL POPLU.

Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.

Giebha żeŭġ dac li għaraf ħallat il ħelu ma'l meħtieġ.

153. **19 ta' AUUISSU 1911.** **IT-TIELET SENA**

FTEHIM.

Hadd ma jista jissieħeb għal anqas minn sena; u jecc ma jgħarrafx lili, b'il mictub, għallanqas ħmistax kabel, li ma fi ħsiebux ijgedded, ingħoddu bħala 'msieħeb għa's-sena ta' ŭara. Il ħlas, b'il kuddiem, hu: għal ta'l Belt, ta'l Furjana u ta' Ta's-Sliema ħames xelini f'is-sena u jista jsir b'is-sitt xhur jeŭ b'it-tliet xhur; l-oħrajn ijħallsu, barra minn dan, il posta ucoll. Cull min jissieħeb issa jieħu l-eŭŭel sena li ħarget b'xejn; min ijsieħbu jieħu "Maħbub ta' Gesù" b'xejn. In-"Naħla" u il "Maħbub ta' Gesù" jinbigħu għand is-Sur ĠANNI CRITIEN, ta' Strada Rjali ta'l Belt, fejn jista jsir il ħlas ta'lgazzetta ucoll. L-ittri għandhom jinbagħtu collha f'Ta's-Sliema, 12, Str: S. Vincenzo.

IL "GHAKDA MALTIJA"

Da'l ġranet ircevejt m'is-Suez ir-rivista ġdida li ħareġ is-Sur Bugeja b'it-tama li jgħakkad flimchien f'il feħma u b'il kalb il Maltin li jinsabu imxerrdin ma'd-dinja collha. Dina il gazzetta jisimha l-«UNIONI MALTIJA» u fiha jidħru articoli bl-ingliż, b'it-taljan, b'il franciż u b'il malti. Jiena jidħirli li għad li il ħsieb ta's-Sur Bugeja hu sabiħ u ta' min ijfaħħru ħafna b'it-triek li kabad ma jasalx sgur fejn jixtiek għaliex il bakra kabadha minn denbha f'loc li minn għonkha. Il gazzetta għal dana il ħsieb tisŭa ŭisk iżda biha biss ma jagħmel xejn għaliex għandha tcun *effett* u m'hux *caŭsa*, u fl-istess ħin trid tcun gazzetta orħos, stampata aħjar u mictuba ŭisk aħjar ucoll b'articoli li m'hux biss ijżommu lil Maltin jafu x'inhu jsir iżda li jfittxu jkanklu il ġid tagħhom u il għalenija ta' bejniethom.

It-Tabib John Zammit ta' Tunes għandu ucoll, ta' veru patriotta li hu, dina ix-xeŭka sabiħa li jgħakkad il Maltin collha li jinsabu mxerrdin ma'd-dinja f'kalb u feħma ŭaħda u dana hemm bżonn li jsir għaliex Maltin barra minn Malta hemm actar milli haŭn f'da'l gżejjer u għalhecc meta jingħakdu f'dakka jlaħħku b'collox ma'l ħames mitt elf ruħ.

Jiena jidħirli li biex tcun tista isseħħ dina il Għakda hemm bżonn li jsir hecc. Nibdeŭ biex f'iċ-centri fejn hemm ħafna Maltin bħal ma huma Lixandra, il Cajr, Tunes, l-Alġier, Port Sajd u Tripli naħtru xi bniedem kalbieni, li hu maħbub u jisŭa f'dac il pajjis, li jaccetta li jindaħal għal dina il biċċa xogħol ta' taħbit u ta' tisfiek-il-ŭiċċ bħal ma naħseb li hu tajjeb ħafna it-Tabib Zammit ta' Tunes. Dana jagħżel f'ġabra bejn il Maltin collha ta' hemm l-aħjar tnax il Malti li jingħakdu f'Cumitat li jistudja tajjeb il bżonnijiet ta'l colonja u il vantaġġi tagħha ucoll. Bħal dana il Cumitat ijsir ŭieħed f'cull belt fejn hemm ħafna Maltin chif għidna u il Presidenti ta' daŭna il Cumitati jingħakdu imbagħad f'Cumitat Ġenerali li jcollu il President, is-Segretarju u is-Sede tiegħu haŭn Malta. Bħala organu ta' dina il «Għakda» jrid ijcun hemm gazzetta basta tcun irħisa li jcun jista jilħak prezzha cullhadd u dina tista tiġi magħżula minn daŭc li ġa haŭn basta li għal membri ta' dina il «Għakda» tintgħata bi prezz speċjali ta' m'hux actar minn żeŭġ xelini f'is-sena (barra m'il posta) biex ħadd ma jitmeżmeż m'il ispejjes u dina il gazzetta tinteressa ruħha m'il ġid ta'l colonji maltin scond ma jgħarrfu is-segretarji tagħhom.

Jiena nifħem li il patriotta Professur Manchè jindaħal b'il pjacir biex jieħu seħem f'il Cumitat ta' Malta u li it-Tabib Mattei ma jonkosx li jatina dakka t'id biex immixxu dina il «Għakda» il kuddiem. F'daŭc il bliet fejn hemm Maltin ftit jista jsir ŭieħed minnhom bħal CONSLU u dana jibgħat lill Cumitat Ġenerali l-informazjonijiet tiegħu bħal ma dana jcun jjsta jirraccomandalu il Maltin li jemigraŭ biex jatihom dakka t'id, ijsibhilhom xogħol jeŭ jifthilhom għajnejhom f'dac collu li jcunu jridu jafu kabel ma jitilku għal hemm.

Cull Conslu jeŭ President jistudja ma'l Maltin ta'l belt tiegħu f'hiex il Cumitat Ġenerali u il membri ta'l «Għakda» jistgħu jgħinuhom bħal ma jfieħmu lil Cumitat Ġenerali liema huma il vantaġġi li toffri għall Maltin il Colonja biex daŭna jcunu jistgħu jemigraŭ fiha. B'hecc daŭc il Maltin li f'belt ijcunu ftit u li ŭieħedhom ma jcunu jistgħu jaslu imchien meta jcollhom il għajnuna morali, intellettŭali u jecc hemm bżonn ta'l flus ucoll ijcunu jistgħu jinkdeŭ aħjar. Jecc issir talba lil Gvern li tcun annom ta' 500,000 ruħ tisŭa ŭisk actar milli meta tcun saret annom ta' ħames mija biss.

X'jista jsir u chif jista jsir ŭieħed jarah u jistudjah il kuddiem meta tcun seħħet il biċċa; ghal issa nafu biss li «il ghakda taghmel il kaŭŭa» u ghalhecc li nibdghu biex ninghakdu f'kalb ŭaħda ghalenija u b'hecc insiru actar setghana ma naghmlu xejn ħażin. Nibdghu biex insibu ftit nies kalbiena u patriotti li jridu jaħdmu tasseŭ ghall ġid ta' ħuthom l-oħrajn u meta insibu lil dauna u dauna jibdghu jaħdmu b'il Cumitati taghhom id-daŭl jiġi ŭaħdu chif ghandha tibka titmexxa il biċċa. Cull min jrid jindaħal biex jatina dakka t'id jista jgharrafni u ghal issa il gazzetta tieghi tista takdi ghal dina il ħaġa sabiħa. Meta jinghakad il Cumitat seŭŭa jara hu jecc ghandux joħlok gazzetta ġdida ghalih jeŭ b'liema milli haŭn ġa jinkeda bħala organu ta' dina ix-Xirca.

Aħna nafu li il Maltin huma nazjon, li ghandhom il-lingŭa u il bandiera taghhom iżda cana x'jisŭielhom jecc ma jcunux maghkuda ghalenija f'kalb u f'fehma ŭaħda? Mela ninghakdu f'kalb ŭaħda u naħdmu ghall ġid ta' ħutna il Maltin collha.

FRAC.

Jiena faħħart chemm il darba f'in-«Naħla» l-iscola ta's-Sur Billion, ta' Strada Ridolfo, ta' Ta's-Sliema u b'ir-raġun collu ghaliex fl-esamijiet dejjem ghaddeŭ minnha ħafna tfal. Dan l-aħħar fl-esamijiet ta'l Liceo ghaddeŭlu TLITTAX il ŭieħed. Is-Sur Billion hu surmast ta' ħila u mħarreġ ħafna u ghalhecc cull min jerħi l-uliedu taħt it-trieġija tieghu ma jibdielux sgur.

★

DAŬC COLLHA LI ILLEGAŬ IN-« NAĦLA » U LI HI IFFIRMATA MINNI U LI ĦALLSU SA'N-NUMRU 156 JISTGHU JIĠU JEŬ JIBAGHTU GHAL PREMJU GHANDI ID-DAR ŬARA NOFS INHAR, BARRA M'IL ĦDUD M'IL 4, SA'S 6. A. LEVANZIN.

★

Niżżiħajr l'is-Sur Fons Galea m'il ctieb ta'l Propaganda u m'il «Missjunarju iż-Żghir» li ghoġbu jibghatli u li minnhom rajt li kieghed b'it-tħabric tieghu u ta' oħrajn bħalu ijsir ħafna ġid f'il ruħ. Il flus li inġabru ghal Psopaganda huma tasseŭ ta'l ghaġeb gha'ż-żmienijiet ħżiena taghna iżda min jista ma jghinx opra ta' ħniena hecc cbira biex ijżommu ħafna missjunarji li bosta minnhom ijmutu martri biex jakdu id-dmir imkaddes taghhom bħal ma insibu f'dana il ctieb li mietu tlieta b'il pesta f'il Manċjurja fejn marru jiekfu ma'l morda u ieħor maktul m'iċ-Ciniżi x'ħin chien kieghed ijxandar it-taghlim ta' Cristu? Ghinu mela l'is-Sur Fons b'il kalb ghaliex kieghed jaħdem ghal ġid tasseŭ.

Sur Levanzin,

Krajt 'ill poeżija «Lil San Ġusepp» ta's-Sur Nin Calleja miġjuba f'in-«Naħla» u sibtha sabiħa tasseŭ. Biss jippermettili is-Sur Calleja nghidlu tliet ħŭejjeġ:

(1) li jneħħi l-chelma *mtahar* (li jrid ighid biha *iccirconcida, kartaf*) u ikieghed flocha *taħħar* jeŭ *ħaten*. Il chelma *mtahar* la tinsab fl-ebda dizzionariu, u inkas ma hi ta' ghamla ta' verb attiv chif jitlob is-sens: il ghamla taghha hi ta' verb rifless bhal ta' *stilet, rtakad, xtorob, xteħet, ntebah, xtered, stelaħ*, jiġifieri ta' verb li ghandu l-ittra *t* imdeffsa fil verb *mahar*, li tarġa' ankas jeżisti.

(2) li ghad li *setghâna* u *tàghna* fil-lsien tan-nies ta' l-ibliet u ta' rhula kribhom jistemghu imkabblin: fil-lsien, iżda, ta' nies ta' nħaŭi oħra, nghidu aħna, tal Mosta, ta' Tal Għalja u ta' GĦaŭdex, ma jatu l-ebda hiel ta' takbil. F-ilsien daŭc ta' l-eŭŭel jistemghu donnhom mictubin *setâna* u *tâna*, minghajr *gh*, u f-ilsien daŭn ta' l-aħħar jistemghu donnhom mictubin *setrâna* u *tàrna*, bl-ittra *għ* donnha *r* franciża, msemmgha b-dahar il-lsien u mux bil ponta tieghu.

Din tal *għ*, li fl-ibliet u f'xi rhula oħra ta' mad-dŭar ma tistamax, tat il-lala lil xi chittieba ma jatux contha, seŭŭa f'cażi ta' takbil, chemm ucoll f'cażi ta' għadd tas-sillabi fil vers. Tat il-lala lill Cav. Muscat Azzopardi P.L. fil poeżija «Sant'Antnin,» billi kabbel *għana* ma *tagħna*; tat il-lala lis-sur Sapiano Lanzon f'il *Francesca minn Rimini* tieghu, billi żeŭġ vocali bl-ittra *għ* bejniethom ghaddhom sillaba ŭaħda floc tnejn, bħal fl-eŭŭel minn daŭn iż żeŭġ versi—*Int hieni ghax minn l-imhabba—Tinsaħ, hija, battâl;* u tat il-lala ucoll lili billi cont ghamilt darba li-stess ħaġa li ghamel, u ictarx imħabba fija, l-imsemmi sur Sapiano Lanzon.

(3) li bħala rifless ta *xħett* biżżejjed jicteb *nxħett* jeŭ *xtħett*, jiġifieri jeŭ iġib iż-żieda ta' *n* jeŭ iż-żieda ta' *t:* ma hemmx bzonn jati lill chelma iż-żeŭġ żediet u jicteb *nxtħett*, li, ghalchemm tistama' f'fomm ħafna nies, hi minnghajr dubju xejn ħażina daks chemm chiecu ŭieħed jicteb bit-taljan *tu ti ti gettasti*. Niżżic ħajr mil ŭisa' li tajtni u ghoddni

Il ħabib tieghec G. VASSALLO.

Lulju 1911.

TLAKKIT.

—L'it-Tabib Winslow, f'is-seclu tmintax, ghalkuh darbtejn f'it-tebut ghax ħasbuh mejjet u id-darbtejn stenbaħ kabel ma laħku difnuh. Hu chien li ħambak ħafna u bdeŭ ijħallu bhal-lum il mejjtin f'il camra ghal erbgha u ghoxrin siegha kabel jidfnuhom. F'il Ġermanja jafu ghallankas bi tlietin ruħ li stenbħu hecc ŭara li it-tobba kalu li chienu mejjtin. Il Hebb f'il ctieb tieghu jsemmi MITEJN U DSATAX il cas ta' nies li minn ghalihom mietu u chien ghadhom ħajjin u li ghal ftit ma difnuhomx. Il *Figaro* ġabar ma'l ERBA MITT cas u id-Dr: Harthman ġabar SEBA MITT cas ieħor. Id-Dr: Thuret ijgharrafna li f'iċ-Cimiterju *Les Innocents* ta' Pariġi meta kala ħafna kobra sab bosta catavri b'mod li chienu juru ċar li iċċakilku f'it-tebut ghaliex meta difnuhom ma chienux ghadhom mejjta. Il conti pollacc Karnice-Karnicki ivvinta caxxa li jecc ŭieħed midfun jistenbah fiha jcun jista johroġ.

—Bin is-Sultan Frangiscu L-Eŭŭel ta' Franza miet għax chien sħun u xorob tazza ilma chiesħa.

—L-eŭŭel ŭieħed li għakkad l-ilma u għamlu silġ chien Caltelli Procopio ta' Firenze fl-1660.

—Il ġelati bdeŭ fl-1776.

—Jecc tħallat ma tnax il parti silġ, ħames parti nitrat ta'l ammoniaca u daks tant ieħor melħ ta'l ccina il chesħa tinżel sa 31 grad taħt iz-zero.

—In-nies l-actar li jgħixu hu fl-Isvezja, 64 sena minn ras għal ras u l-ankas f'il Ġermanja 40 sena u nofs.

—Scond Weismann, Buffon u Haller il bniedem għandu għallankas ijgħix minn mitejn sa mitejn u erbgħin sena.

—H. Jankine għix 170 sena, Thomas Parr 157 (ta' 120 chellu it-tfal); Hassan Kela Bay, 148; Brown, 120; John Wecks, 114; Sant' Anton Abati 105.

Għa'n - Nisa.

—Il flanelli u il cutri jibkgħu rotob u bojod u ma jinġibdux jecc ma l-eŭŭel ilma iżżid mimli imgħarfa ta'l ichel ammoniaca.

—Min ijrid ijżomm imkar għal ħmistax il ġurnata il-laħam bla ma jinten jeŭ jeħżien għandu jgħaŭŭmu f'il ħalib kares u jħallih hecc f'xi loc għal frisc. Laħalħu tajjeb kabel tużah.

—Meta jcollcom xi fjuri maktugħin f'tazza u tridu iżżommuhom ħajjin għal żmien tŭil ħollu zoccra fl-ilma u taraŭ chif ijdumu ħafna actar kabel jinxfu.

—Meta jcollcom xi soppa u bi sball tmelħuha itfgħu fiha xi erba roti patata nejja u ħalluhom ijsiru fiha għal xi ħames minuti. Ŭara erfgħuhom u neħħuhom u taraŭ chif il patata tiġbor ħafna m'il melħ żejjed li tcun tfajt.

—Is-sadid neħħih billi togħorcu b'biċċa sandpaper imxarrba f'it-termentina u ŭara tnaddaf tajjeb.

—Bosta nies li jakraŭ jeŭ jisimgħu li aħna ma nieclux laħam jistaksuna: «U mela x'tieclu ? » bħallichiecu il bniedem biex ijsostni ruħu jeŭ biex jiecol tajjeb għandu b'il forz jiecol il-laħam. Biex inŭieġeb lil daŭna u naktgħilhom ftit il curżità sejjra il-lum infeħimcom chif tħejju ŭieħed m'il platti li nieclu aħna u jecc titgħallmu issajjruh tajjeb taraŭ chif terġgħu u toħorġu tiftaħru. Barra milli hu tajjeb f'it-togħma hu sustanzjus ucoll ħafna għal dac li sejjra infehimcom.

Dana il platt ijsir b'in-nar għaliex il *Quaker Oats* (*oatmeal*) li jidħol fih ijdum ŭisk sa jgħaddi m'il istoncu u għalhecc b'in-nar ŭieħed ijresskù għal dac li jrid actar l-istoncu bla ma jnakkaslu ŭisk m'is-sustanza tiegħu. L-*oatmeal* fih actar *fosfati* m'il *kamħ* u għalhecc ijsostni ħafna il moħħ, u hu ichel ucoll actar grass. Mela min jieclu f'loc li jimla l-istoncu tiegħu b'il għaġin jeŭ b'il ħobż jimlih bl-*oatmeal* u ijcun kiegħed ijħaddmu b'ħaġa ŭisk actar ta' ġid għa's-saħħa. Tasseŭ li Blackley ħalak il cumdità cbira ta'l *Wholemeal* u ta' li *Standard Bread* li huma ŭisk actar sustanzjusi m'il ħobż l-ieħor iżda l-*oatmeal* hu dejjem aħjar. Mela nakksu m'il għaġin u il ħobż u żidu il *Quaker Oats* li fih 13 f'il mija azotu f'il ħin li il ħobż ma fihx actar miun 8. Meta tgħallih tajjeb għallankas għal siegħa u nofs ma's-sagħtejn ħin jeŭ ftit actar ijgħaddi f'imsaren li jżommhom ucoll jaħdmu tajjeb b'il fibri li fih. Scond Balland u Dyers fih ucoll actar grass m'it-tkiek ta'l kamħ, u dana jgħidu Tibbles ucoll f'il «*Food and Hygiene*» tiegħu li għadu chif ħareġ Rebman. L-aħjar *oatmeal* hu l-iscoċċiż u l-Iscoċċiżi jiecluh ŭisk bħala *porridge* (għasida) u min jifhem ijgħid li is-saħħa tagħhom u il cobor ta' ġisimhom huma collha ġejjin minn hecc.

Jecc tridu tafu x'saħħa jati l-*oatmeal* ħarsu ftit lejn dana il calcolu ta'l għaref Parkes meħud m'il «*Hygiene and Public Health*:» il patata tati 33 *foot-tons* cull ukija; il bajd, 68; il ħobż, 88; il-laħam misjur 106; it-tkiek ta'l piselli, 119; l-oatmeal, 130; il ġobon 150; il butir 339. Dana il calcolu żommuh f'rascom għax għad niġu bżonnu. Tibbles ijgħid:— «*Oatmeal is one of the most valuable foods we possess. It ranks very high both as a flesh-former and energy-provider and is at the same time one of the most economical materials provided by Nature.*» Jirraccmandaha ucoll ħafna għal min ijrid jistudja jeŭ ijħaddem moħħu ħafna billi jgħid:— «*Its stimulating properties render it a highly useful diet for persons doing mental work.*» Scond Blyth l-oatmeal fih ftit calce (ġir) xi 3 f'il mija iżda ħafna fosforu xi 23 f'il mija. Fih ucoll sa'l ferru. Għalhecc fuk il kmugħ collha dan hu li fih l-actar fosforu. Scond Vogt ŭara il kamħ-ir-rum hu l-actar li fih grassi.

Mela issa meta nafu chemm hu sustanzjus, li jgħaddi malajr, li hu irħis u li fih fosforu u grassi ħadd sgur ma jatina tort jecc indaħħlu l-*oatmeal* f'il mejda tagħna u inħallu l-ura il-laħam jatina actar saħħa u fosforu. Ingħaddu issa biex naraŭ chif insajjruh.

Aħna minnu nagħmlu żeŭġ pasti: il ŭieħed bħal minestra u l-ieħor ħelu, biex imbiddlu. Ta'l minestra jsir hecc: Tgħalli il *Quaker Oats* jeŭ *oatmeal* chif trid għal siegħa u nofs fi ftit ilma, meta tniżżlu iżżidu ftit butir seŭŭa miegħu u thocclu il ġobon li tħaŭŭad tajjeb miegħu, u b'hecc tcun żiddtlu miegħu żeŭġ ħŭejjeġ sustanżjusi oħra.

Il platt ħelu jsir billi malli tniżżlu tħallatlu miegħu il bajd (l-isfar u l-abjad) li tcun ħabbatt tajjeb kabel sa jiġi collox bħal crema. Ħallatt uccll ftit butir ħelu ta' New Zeland u f'loc zoccor għasel malti. Roxx f'il ŭiċċ niscata cannella jecc tiggustaħa u jecc togħġboc it-togħma x'ħin ijcun ijsir itfagħlu miegħu ftit imsiemer ta'l kronfol. Żid ucoll xi ftit leŭż imkaxxar m'il ħliefa u mfarrac tajjeb u xi ftit żbib maħsul seŭŭa, tamar imkatta u cunfettura. M'hux talli tieclu tajjeb ħafna iżda tcun ma's-sustanza ta'l oatmeal żidtu ħafna ħŭejjeġ tajjbin u sustanzjusi oħra. Jecc f loc il bajd imħabbat tridu iżżidu il crema tistgħu ucoll iżda tcattru ix-xogħol. Ibdgħu mela fl-ichel tagħcom daħħlu chemm tistgħu l-*oatmeal* jecc tridu tasseŭ issostnu irŭieħcom bi spiża żgħira u daŭna iżżeŭġ platti li semmejtilcom issibuhom tajjbin ħafna jecc titgħallmu tagħmluhom bi ftit pacenża. Żmien u spejjes cbar ma jridux u cullħadd jista jħaŭŭarhom scond il borsa tiegħu. Melħ la tagħmlux. F'loc il għasel agħmlu zoccor Demerara u jecc ma issibux f'il kabda m'il ieħor ucoll iżda m'hux ŭisk għax jiffermenta fl-imsaren. Il għasel għa's-saħħa hu ħafna aħjar. Meta tatu platt minn dana l-uliedcom ma hemmx bżonn tatuhom xejn actar, u la ħobż u lankas laħam u tcunu kiegħdin titimgħuhom «l-essenza ta's-saħħa.» Jecc ŭara tatuhom ftit frott misjur ma tagħmlux ħażin basta li ma jcunx frott li fih merak kares. Ilma ma l-ichel le għaliex ijdum ŭisk sa jinħadem m'il istoncu. Ippruvaŭ daŭna iż-żeŭġ platti biex taraŭ chif m'hux min jecol il-laħam biss jaf jiecol sustanzjus u tajjeb.

LUCIJA LEVANZIN INGLOTT.

IL CURA TA'S-SAŬM

(Tissocta minn numru ta' kabel.)

It-tieni saŭma bdieha tmien xhur ŭara li chien spiċċa l-oħra. Dan li sejjer inghid fuk dina it-tieni saŭma ħadtu m'il «*New York Press*» ta's-27 ta' Frar 1900. Chiser is-saŭma bl-arinġ, b'il ħalib, bi'l crema u b'il galletti. Beda f'il 21 ta' Jannar u tilef 43 libbra Ŭara ħassu tant tajjeb li kal: « *I feel like a boy again, I think I could vault over a six-foot fence.*» Dic il-lejla stess li chiser is-saŭma chiel tużżana gajdri bla ma ghamlulu xejn u xorob ucoll it-te u il *beef-tea*. Dan chien ma'l-lejl; l-aghda f'nofs-inhar beda jiecol seŭŭa. F'il bidu ta's-saŭma ħass ftit ta'r-reżħa iżda ŭara ma bakax ghad li ma żiedx ħŭejjeġ. Il Prof: R. Ogden Doremus meta spiċċat is-saŭma kal:— « *From a scientific standpoint it is the most interesting and valuable experiment I have known.*» Scond dana il gharef xjenzjat li ŭieħed jibka jakdi b'ħa's-soltu ix-xoghol tieghu hu aħjar ghaliex jidha u ma jiftacarx f'il ġuħ, iżda jecc jokghod jaħseb fuku tiss jeghja u jecol actar malajr u jiena naħseb li ghandu ħafna raġun. Dr. Helmer eżaminah f'it-tlietin jum ta's-saŭma, u sabu f'saħħtu tasseŭ u kal «*It was remarkable*; *it is a wonderful exhibition that will attract the attention of the medical world*; *he is in absolutely rugged health, any insurance company would rate him as an A 1 risk.* » F'il gazzetta «*The Press*» Mr. Rathbun stampa id-*diarju* tieghu, iġifieri x'ghadda minn ghalih ma tul is-saŭma ġurnata b'ġurnata, u li minnu sejjer nigbor l-actar ħŭejjeġ interessanti. Is-saŭma bdiet f'it-22 ta' Jannar 1900; pis 207 libbri. Fl-eŭŭel ġurnata ma xorobx, biss ħass il ġuħ; sa l-aghda tilef tmien libbri pis u tatu ħajta deni; billi f'il ghaxija xorob *pint* ilma l-aghda ma nakasx ħlief nofs-libbra; fl-eŭŭel jum nakkas ħafna pis ghax ma xorobx ilma. Chien jorkod tajjeb ħafna u il gheja u il ħajta deni ta'l eŭŭel ġranet erħeŭh. Dana id-deni ma jatix lil cull ħadd iżda biss actarx fejn ijcun hemm ħafna veleni x'jitcheċċeŭ il barra billi in-Natura tfittex li taħrakhom b'is-sħana kaŭŭija. Jecc tiftacru Mr: Rathbun beda l-eŭŭel saŭma meta chien jiżen 210 libbri u it-tieni ta' 207 libbri. Dana jurina li f'it-tmien xhur li ghadden bejn saŭma u oħra raġa simen nistghu nghidu chif chien kabel. Ir-raġuni hi dina li Mr: Rathbun gha't-tul li chien ijġib ma chellux jiżen actar minn 146 libbra, iżda hu ŭara l-eŭŭel saŭma niżżel biss sa 168 iġifieri li chien ghad bakaghlu x'ijniżel ghoxrin libbra oħra biex jilħak biss il pis normali tieghu u ghalhecc billi ma keridx ix-xaħam m'il gheruk dana raġa chiber malajr. Dana jfeħimna ghala min ijrid joghlob ma ghandux jaghmel saŭma ta' ftit ġranet ghaliex jecc ix-xaħam ma tekirdux m'il gheruk tarġghu tismnu. F'it-tieni saŭma baka nieżel sa 164 libbra iġifieri tmintax il libbra kabel ma laħħak in-normali tieghu. Mela ghad li kamet New York collha ħuġġieġa fuk dina is-saŭma ghal min jifhem ma chienx hemm ghal fejn jistaghġeb ghaliex Mr: Rathbun sata baka jniżżel il pis bla biża ta' xejn sa 90 libbra, iġifieri sata jneħħi sa 120 libbra jeŭ actar u jecc f'35 jum tilef 43 libbra biex jitlef il cumplament sata jġebbed fuk ix-xahrejn oħra f'il ŭisa iġifieri b'collox sata jŭassal ghal mitt ġurnata saŭm bl-ilma biss. Il vera saŭma ghandha tibda m'il pis normali l-isfel. Mr: Cowan beda is-saŭma b'165 libbra pis iġifieri mnejn telak Mr: Rathbun u fi tnejn-u-erbghin jum ma tilefx ħlief tletin libbra. Mr: Cowan ucoll ghad li ma nafux chemm chien tŭil ma satax niżel ŭisk taħt in-normali billi min jinzel 135 libbra jista jcollu sa ħames piedi u erba pulzieri tul. Il ġuħ li ħass Mr: Rathbun ma sata katt ijcun il ġuħ veru ghaliex chien ghad ghandu maħżun ġo fih ichel ghal xahrejn oħra m'il ankas u ghalhecc billi lankas f'is-saŭma ta' kabel ma chien ħass il veru ġuħ tkarrak u chiser is-saŭma kabel il ħin. S'at-tnax il ġurnata ta's-saŭm il polz nizel sa 84 taħbita f'il minuta u dana juri li il kalb bdiet tistrieħ m'ix-xoghol taghha, ħaġa li taghmlilha ġid bla kies u m'ħux iġġib l-ghexieŭi bħal ma kalu xi tobba injoranti. F'is-sittax il ġurnata osserva ħaġa importanti ħafna. Sejjaħ lil Prof. L. H. Matthez biex jeżaminalu ghajnejh u dana sab li il vista żdieditlu **seba gradi** milli chienet kabel is-saŭma. Cullħadd ghandu jaħseb li ŭara li jcun ilu ħafna ġranet bla ma jiecol ghandha tonkosu il vista iżda m'ħux hecc, u dac li ġralu Mr: Rathbun gara ucoll lili f'is-saŭma tieghi u ġara lil tabib malti ucoll li ipprova is-saŭma ghal tlittax il ġurnata. Ghajnejja jiena katt ma ħassejthom tajjba daks meta cont sajjem. Xi ġranet f'loc li jnakkas chien ijżid il pis u dana jghid li mħabba il ħafna ilma li chien jixrob—ħaġa li chienet ucoll ma iġġiaghlux ijħossu tajjeb. Ŭara 26 jum il pols niżel sa 74, iġifieri f'14 il jum nakkas raġa ghaxar taħbitiet f'il minuta u b'hecc chien kieghed ijserraħ kalbu actar. It-temperatura bakghet dejjem tista tghid l-istess u dana juri li il ġisem biex iġib is-sħana tieghu biex ijghix biha ma chellux bżonn l-ichel ta' barra ghaliex chellu ix-xaħam ta' ġeŭŭa u lankas chellu bżonn ta'l groggijiet chif jaħsbu. x'uħud. Anzi f'xi ġranet gholiet ucoll. F'xi ġranet ma chienx jitlef pis billi chien jixrob ħafna ilma ħaġa li chienet tħaŭŭadlu l-istoncu tieghu u iġġieghlu ma jħossux fiha tajjeb b'iż-żejjed. Ilsienu katt ma kal li tħammeġ ma tul is-saŭma u it-temperatura bakghet sa'l aħħar f'postha. Kabel ma ghamel daŭna is-saŭmiet Mr: Rathbun chien ilu ghal ħames snin jimxi fuk in-«*no-breakfast plan*» li jirraccomanda tant Dr: Dewey, iġifieri li f'il ghodu ma ghandec iddaħħal **xejn** fl-istoncu tieghec kabel tasal l-icla ta' nofs-inhar; ħaġa li cull min ippruvaha, u fosthom jiena, sabha tajjba ħafna gha's-saħħa u moħħoc jaħdem aħjar.

It-tobba injuranti. It-tobba li ghax ħafna snin ilu meta il Medicina chien ghadha f'il fiskija ħadu il-laŭrja u ghalhecc bla ma bakghu jistudjau biex jimxu ma'l progressi cbar li saru jidhrilhom li ghandhom jifhmu f'collox, ma jinsabux f'Malta biss. Contra Mr: Rathbun kam f'New York Dr: George F. Shrady li chiteb f'is-«*Sun*» articolu li meta takrah ijcolloc iżżomm żakkec biex ma tixpaccalecx b'id-daħk. Kal dac is-sarbut ħmierijiet i bosta tobba maltin xerrdu f'is-saŭma tieghi u ta' marti. Kal li il «*professional fasters*» huma collha « *frauds*» (imbroljuni) bla ma katt kara li Succi sam tlietin ġurnata taħt il ghassa ta'l Professur Luciani ta' Ruma. Kal li is-saŭma ta' Mr: Rathbun «*is most astounding*» (ta'l ghaġeb) f'il ħin li chiecu studja ftit ma chien ijsibha ta'l ghaġeb xejn billi ma chienx lankas beda il vera saŭma billi baka ghoxrin libbra il fuk minn normali. Kal li « *it is in flat contradiction of all the authorities on the subject of a human being's ability to do without food*» bla ma ra seŭŭa jecc daŭc l-aŭturi li kal chienux chitbu bħalu bla ma esperimentaŭ katt xejn. Kal li «*the extreme limit of well-authenticated cases of total abstinence from nourishment is from nine to ten days*» bla ma daħħal f'dac li kal il cas ta' Succi taħt Luciani li dam **tlietin** u il cas ta' Dr: Tanner taħt in-Neurological Society ta' New York li dam erbghin u li il-lum haŭn tant li ghamlu ħmistax il ġurnata u actar b'xejn bla ma mietu li meta jakraŭ dac li chiteb Dr: Shrady u l-aŭturi li semma m'hux jakbdu jidħku iżda jibchu meta jaraŭ f'idejn liema tobba nerħu ħajjitna u ħajjet l-actar nies għeżież taghna u li l-eluf ta' l-eluf fosthom marru u kieghdin ijmorru iċ-ċimiterju biss imħabba fl-injuranza ta' xi tobba.

(*Tissocta.*)

IS-SAHHAR FALZUN.

(*Jissocta minn numru ta' kabel.*)

—«Balliju Blacas, ijcolloc ħniena minn'na ! »

Il Balliju Blacas, ghaliex chien hu, ħares seŭŭa lejha u gharafha hu ucoll li chienet dic il kalb ħanina li ftit snin kabel ħelsitu m'il jasar kalil minn fuk il bergantin ta' żeŭġha, u ghalhecc x'ħin ŭieżinha biex tkum, b'il ħleŭŭa collha, kallha:—

—«Int m'intix Żulejka mart Hasan ?... Id-domna li tajtec ghadha ghandec ? » u f'il ħin li ŭieġbitu «iva,» ħarġitha minn ħobbha fejn chienet żammitha mdendla u uriethielu.

Il Balliju Blacas issa chien sgur li dic chienet il feddejja tieghu u li chiecu minnghajrha ma chienx ijcun jista katt jilħak Captan ta' dic ix-xini u jistghalli ħielsa u bla moħkrija l-aħħar ftit snin ta' ħajjtu. Sabbarha ghaldakstant chemm felaħ u kallha li ma chellhiex ghax tħabbel rasha billi hu chien sejjer ijżommhom bħala prejjeż tieghu u la jieħodha f'daru ma chienx ijcun jonkoshom xejn u ħadd ma chien jiżżarġan biss li jarfa ghajnejh fukhom.

Żulejka u Fatma ferħu bla tarf u nxeħtu m'il ġdid gha'r-copptejhom ijbusulu idejh, ijxarrbuhomlu b'id-dmugh ŭ jiżżuh ħajr b'kalbhom collha ta' dac il ġid cbir li chien sejjer jaghmel maghhom.

Il Balliju mellishom ħafna u raġa ħareġ ghaliex ma'x-xefak chienet dehret l-art ta' Ghaŭdex u chien hu li ried ijdaħħal ix-xŭieni u il bergantini f'il Port bla ħsara.

Żulejka u Fatma stabru xi ftit meta fehmu li ghallankas ŭakghu irsiera f'idejn bniedem li m'hux biss chien kalbu ħanina u ħabib ħafna ta'l familja Abela iżda ucoll li chien ra ġid cbir minn Żulejka billi chienet ħelsitu m'il jasar; u f'Malta chienu jsibu sgur b'il mod bosta kraba li jakbżu għalihom biex jeħilsuhom minn dac in-nichet li chienu jinsabu imghaŭŭmin fih.

Meta daħlu f'il Port beda l-isparar ta l canuni ta' Sant Anġlu u id-dakk ta'l kniepen ta' San Laŭrenz u daru ma'x-xŭieni ktajja cbar ta' nies biex jaraŭ l-irsiera, u chemm chien hemm Cavalieri zghażagh collha tbellhu meta raŭ nieżla ġo dghajjsa l'is-sbejjħa Żulejka b'dac l-ilbies taghha tant ghani la torca. Collha riedu jħallsu flejjes cbar biex jixtruha huma iżda il Balliju tbissem jidħak u kallhom li dic il priża li ghamel chien ried ijżommha ghalih hu.

Ġabar lil Żulejka, b'Fatma u Hamid, ġo'd-dar tieghu ta'l Birgu u ŭiddeb lill kaddejja li ghandhom ijġibu irŭieħhom ma' Żulejka m'hux bħal ma rsira iżda bħallichiecu chienet sidthom u ħalla ucoll lil Fatma iddur biha u b'binha daks li chiecu chienu f'darhom stess.

Ŭara li ngabar minn ghand il Gran Mastru li ried jaraħ biex jifraħlu gha'r-rebħa sabiħa li chien ghamel u raġa mar id-dar, daħal fejn Żulejka, nxteħet fuk siġġu ta'l brazzi u kabad jitħaddet maghha hecc:—

—«Jiena m'hux biss fuk il bergantin ta' żeŭġec nafec, iżda ghandu jcun xi band' oħra kabel ucoll.... biss ma nistax niġi fiha....Ridt dejjem nistaksic meta jien cont f'il jasar iżda katt ma chelli il ħila...... Leħnec u il chisra ta' ghajnejc ma huma xejn ġodda ghalija... Faccarni ftit fejn iltkajna kabel ? ?...»

Żulejka ghal l-eŭŭel taktket kalbha jecc chellhiex tghidlu min hi jeŭ le, iżda malajr feħmet li chien jakblilha ghaliex b'hecc chien sgur ijġib ruħu maghha aħjar. Ŭara li talbitu li jatiha il chelma tieghu ta' Cavalier ta' S. Ġŭann li chien li ma ghandux ijtenni dac li chienet sejjra tghidlu lil ħadd, kaltlu li hi ma chienetx ħliet Colina, bint il ħabib tieghu Ġanni Abela u li chienet ġiet misruka minn Hasan ghal l-imħabba cbira li chellu lejha.

Il Balliju baka b'ħalku miftugh mistaghġeb u hemm feħem ghala Żulejka, minn jeddha, chienet kabżet ghalih u raħħmet ħafna lil żeŭġha Hasan biex chien ħelsu m'il jasar. Ghaliex il Balliju Blacas chien ŭieħed m'il akŭa ħbieb li katt chellhom il Maltin u chien jinġieb ħobż u sicchina maghhom tasseŭ. L-aħjar familji chienu collha jilkghuh ġo djarhom u ghand ta' Falzun u ta' Abela chien jidħol daks li chiecu chien ŭieħed minn ta'd-dar. Biss katt ma ħolom f'elf sena li dic li chien hemm fuk il bergantin torc chienet bint il Cursar Abela ghaliex billi chien ġa ŭaka irsir u chien ilu ħafna fi Tripli mnejn chien xtraħ Hasan ma chienx ghadu sama b'il ġrajja ta' Colina u chif chienet ġiet misruka m'il cursar musulman.

Issa inxteħet hu gha'r-copptejh kuddiemha u iżżiha ħajr b'kalbu collha ghall ħniena cbira li chienet uriet lejh fuk il bergantin, u ma hemmx bżonn ingħidu li m'hux talli kallha li chienet ħielsa minn cull jasar, iżda ŭieghidha ucoll li hu in-nifsu chellu jtellaghha l-Imdina ħalli tfarraġ ftit kalb ommha u kalb il Hachem Falzun li ma chienux jistgħu jisħaŭ m'il bichi sfieki gha't-telfa cbira taghha.

Żulejka iżżietu ħajr b'kalbha collha; u ŭara li kal iva gha't-talba taghha li ghandu jerħi ħielsa lil Fatma ucoll biex tcun tista tibka iddur biha bħal kabel, raħħmitlu li jistor chemm jista min chienu billi ŭicċhom chien imŭakka fl-art b'il mis-tħija talli chienu ċaħdu dinhom biex imxeŭ ŭara it-taghlim karrieki ta'l fahxi Maŭmettu.

Il Balliju kallha li ħalli collox f'idejh ghaliex hu ried li ijcattrilha f'il ŭisa il ġid li chienet ghamlet mieghu; u ghalhecc l-aghda stess, malli sebaħ, beŭŭeġ leŭt leŭt lejn ir-Rabat, biex sab lil Hachem f'daru u żerżaklu b'il mod il mod, biex ma jaħsdux, il praspura collha.

Il Hachem ghal l-eŭŭel feraħ ŭisk bl-aħbar iżda ghela bla tarf meta sama xghamlet Colina imħabba f'dac is-sensafidi ta' Hasan. Biss issa ittama ħafna li la chienet tarġa taka taħt idejh ma chienetx tcun xejn bi cbira li Colina tindem u tarġa tinġabar f'il ħdan ta'l Cnisja Mkaddsa. Feħem li l-imħabba iġġieghlec taghmel ħŭejjeġ ta'l ġenn u li Colina chienet issib ruħha f'saram ŭisk icreħ chiecu riedet iżżomm jebes f'pajjis m'hux nisrani kalb it-Toroc u bħala mart cursar musulman li riedha tiċħad dinha biex tkim in-Nibi tieghu.

Il Balliju Blacas ħareġ biex ijmur ijtellaghha b'il mod ghal ħabta ta' nofs inhar ħalli ma tantx ijcun hemm, imħabba f'ix-xemx tisreġ, nies f'it-torok u biex ma jatux f'il ghajn u jkajjmu plejjtu; u il Hachem, daħal fejn oħtu Enzjona ħalli jtarrfilha b'il mod xi ħaġa fuk dina il biċċa mberbxa.

Is-Sinjura Enzjona, chif ġa ghidtilcom, chienet tilfet id-daŭl ta' ghajnejha b'il bichi li bchiet lil bintha u b'il ghali chienet infniet b'mod li ma contx taghrafha minn gozz ghadam f'rocna, tistghu taħsbu chemm ferfret kalbha bl-oħla ferħ meta saret taf m'hux biss li bintha Colina chien ghada ħajja iżda li ftit sieghat oħra chienet tcun tista tarġa tħaddanha ġeŭ-ŭa dirghajha u ticsilha ŭiċċha b'il beŭs ta' l-acbar imħabba taghha. Hecc ghallankas chienet sejjra tmut ħienja li tara lil bintha miġbura f'dar ħaha u m'hux actar mitluka f'idejn dac il ferghun ta' Hasan li chien daŭurilha rasha ghal collox biex kaghdet ghal dac collu li ŭebbilha il kerk cbir tieghu. Hecc ghallankas chienet sejjra taghlak ghajnejha fi ħdan bintha fuk sider dica Colina li hi chienet rabbiet b'tant ghożża cbira u li chienet tħobb ŭisk actar m'id-daŭl ta' ghajnejha li tilfitu imħabba fiha.

Il ferħa cbira li ġarrbet, billi chellha kalbha maħsusa seŭŭa b'il ħafna ghali li chienet xorbot, ġiebitilha ghaxŭa m'il actar coroħ li saħansitra chellhom jibaghtu gha't-Tabib Ghaxak ghaliex beżghu li sejjra tibka mejjta taħtha; u dana tħabat maghha m'hux ftit sa reġghet stejknet billi saħħitha chienet ŭaslet tasseŭ fl-aħħar truf taghha.

Kabditha leħġa li tbażża u cull tant chien donnu jcun sejjer jinkatghilha nifisha ghal collox billi chienu jicħalu xoff-tejha u ticsħilhom bħal rħama ghal mejjta.

It-Tabib Ghaxak ma tkankalx minn hemm u l-actar issa li chienet sejjra tieħu dicsata seŭŭa oħra meta tiltaka, ŭara tant żmien, ma' bintha Colina.

Il Hachem ħuha sabbarha chemm felaħ u ma ŭera lil ħadd li Colina chienet ċaħdet dinha biex ma jmurx jasal f'ŭi-dnejn oħtu u jghalliha actar.

Ghal ħabta ta's-siegha Colina, ma' Fatma, Hamid u il Balliju Blacas ŭaslu f'caless maghluk u żelku b'il ħeffa f'dar il Hachem bla ma ħadd intebaħ bihom.

Il Hachem Falzon chien ilu ħafna fuk ix-xŭiec jippassiġġa fl-intrata biex jilkaghhom hu malli jaslu ħalli jfeħimhom x'ghandhom jaghmlu biex ma jaħsdux l-oħtu m''l aħjar li jistghu billi chien kata kalbu minnha ghal collox. Biex jatih dakka t'id f'tabxa cherħa bħal din il Hachem chien baghat jitlob lil Patri Damjan, li chien ġa ŭieħed m'il eghżeż ħbieb li chellu, halli jiġi jdur ftit b'oħtu f'ŭakt imgerfex bħal dac; u dana il gharef u kalbieni dumnican ma tilefx żmien li ma fittexx mar biex jecc is-Sinjura Enzjona teħżien f'dakka jcun imħejji dlonc ħdejha. It-Tabib Ghaxak u Patri Damjan ħej-jeŭ m'il aħjar li setghu l'is-Sinjura Enzjona biex tilka il bintha bħal ma ħejjeŭ lilhom intushom ghal cull saram li sata katt jinħolok billi chienu imbeżżghin ħafna li oħt il Hachem ma tcunx tiflaħ ghal kaŭŭa ta' dic il ferħa hecc cbira.

Meta Colina ŭaslet ghand zijuha il Hachem ŭiddibha li ma chellha turi xejn l-ommha li kalbet dinha jecc tistaksiha; ghaliex billi chienet mara ta'r-ruħ ŭisk bxara cherħa bħal dic chienet tgerbiba sgur ġo'l kabar. Lil Hamid żammeŭh isfel ma' Fatma biex lankas ma nebbħu l'is-Sinjura Enzjona li hi chienet iżżeŭġet ma' Hasan u b'hecc ijcun jista jghad-dilha minn rasha il ħsieb li kalbet musulmana.

Il Balliju tala fuk ma'l Hachem biex ijfarrġu ftit billi chien isfar bhal lelluxa u mixrub donnu ghadu jkum minn xi marda cbira.

Colina, sa telghet, bdiet tirtoghod bħal xakk ta' kasba u ghalhecc il Balliju Blacas ŭieżinha minn taħt abtha b'il ħleŭ-ŭa collha u kaŭŭielha kalbha bl-isbaħ cliem ta' missier li sata katt ijsib f'dac il ŭakt f'fommu. Colina resket ħdejn ras is-sodda t'ommha collha imreghda u tistghu taħsbu chif inxtorbot ġeŭŭa fiha meta ratha saret hecc malamira u b'il bichi tilfet saħansitra ghajnejha b'mod li lankas ma ratha biss dieħla ħdejha. Inxteħtet ghar'rcopptejha, kabdet, tirtoghod u tolfok, l-id sfajjra u maghluba t'ommha u kaltilha b'chisra ta' leħen li ixxokk il klub:— «Ma,... aħfirli minn chemm ghal-tejtcom» u infexxet tolfok actar kaŭŭi minn kabel. Is-Sin-jura Enzjona bdiet ittemtem bla ma taf x'sejjra tibda tghejd jeŭ taghmel, bdiet tfittex b'idejha jfertru fl-arja biex issib ras bintha ħalli tħaddanha ma' kalbha li bdiet tħabbat b'mod li jbażża, u meta Colina kamet u ghannkitha b'imħabba l-actar cbira is-Sinjura Enzjona ħaddnitilha rasha ma' sdirha, biesi-thielha b'chemm sabet ħraħa f'xofftejha u nkalbet ŭara nijiet biha b'collox ghaxja, ċaħla b'ħa'n-nir, chiesħa bħal irħama u b'il ħurħara ta'l meŭt li chienet ġa infirxet fuk ŭiċċha.

It-Tabib Ghaxak kam minnufih u medd idejh biex jaghmel dac li chienet tŭiddbu, f'ŭakt icreħ bħal dac, is-sengha tie-ghu, u Patri Damjan m'il banda l-oħra beda jħejjilha ruħha, b'it-talb tieghu, gha'd-dinja l-oħra. Il Balliju Blacas inxteħet gha'r-rcopptejh ijghid il-litanija u il Hachem, jolfok, beda jnie-ġbu m'il aħjar li sata. Colina bakghet hecc imghannka m'om-mha, mitlufa barra minnha infisha b'il ghali u in-nichet cbar li chienet kieghda iġġarrab, sa chemm is-Sinjura Enzjona ma bakghetx tharħar actar, chesħet ghal collox, jebieset u it-Ta-bib Ghaxak feħimhom b'rasu li ruħha chienet ittajjret gha'd-dinja l-oħra.

Tistghu taħsbu chemm tħabat Patri Damjan sa silet lil Colina minn fuk ommha. Mitlufa bħal miġnuna bdiet iddur ma'l camra tati tuk rasha, tkatta xagharha, tghid cliem issa ta' ħniena u oħra li jitaħħax sa' gharkana xraba, mfaŭŭra bħal pepprina, micduda b'dic id-daghdigha collha ixxeŭlħet minn tulha fl-art, donnha mejjta, b'mod li siltet id-dmugħ li cull min chien hemm ma' dŭarha kieghed jaraha.

Il Balliju u it-tabib Ghaxak refghuha m'il art, daħħluha f'camra oħra fejn medдeŭha fuk sodda u ħalleŭ ħdejn rasha lil Patri Damjan biex malli tistejken jieħu ħsieb li jfarraġha ftit hu.

Il Hachem baka jolfok b'uiċċu midfun bejn idejh ħdejn il catavru t'oħtu u il Balliju ġibed f'rocna l'it-Tabib Ghaxak biex ijfiehmu, fi ftit cliem, chif Colina chienet ŭakghet irsira taħt il ħacma tieghu.

Meta Colina ġiet f'sensiha Patri Damjan dar biha m'il aħjar li sata u feħimha li ommha b'dac il beŭs u it-tghannik collu chienet seŭŭbet fukha il maħfra taghha collha. Biss kalilha li chienet ghad trid tinxteħet f'riġlejn xi ħadd ieħor u titlob maħfra lilu b'il ħrara collha biex jinħafrilha id-dnub cbir li ghamlet u li bih ċaħdet dinha gha't-taghlim ta'l karrieki Maŭmettu. Colina feħmet minnufih x'ried ijghej-dilha Patri Damjan u kaltlu li hi cull ma ghamlet ma rie-detx bih iżżeblaħ it-tiemmin imkaddes u ghażiż ta' missi-rijietha iżda biss riedet tisma minn dac li kalbha chienet tant tħobb. Talbitu ghalhecc, minn jeddha, biex, la tghaddi dic il burraxca, jasal xi ŭasla ħalli tterraħ ghommitha mieghu u tkerr dnubietha collha ghaliex, chif kaltlu, chienet bdiet tħoss li ftit ħajja chien ghad bakghilha hi ucoll li ma tmurx tistriħ ġo'l kabar li chien kieghed jinfetaħ ghal l-imsejcna ommha, billi il ghali u il ktieghi li ġarrbet chienu ħorox ŭisk.

Patri Damjan ħareġ ferħan ħafna minn ħdejn Colina u bla telf ta' żmien xejn ta l-aħbar tajjba lill Hachem li fe-raħ bla tarf b'dic il bxara hu ucoll. It-Tabib Ghaxak talab lil Falzun biex jiġbor lil Colina ftit ghandu sa jieħdu l'is-Sinjura Enzjona ħalli ma tatix f'il ghajn chemm jista jcun; u billi tant il Hachem chemm ucoll Colina raŭ li chien ħa-sibha tajjeb ħafna, ŭara li dina bieset chemm felħet il ŭiċċ sfajjar t'ommha u xerrdet fuku gliegel sħaħ ta' dmugħ, malli chiser il-lejl seŭŭa marret imleff'fa ma't-Tabib Gha-xak f'daru b'Hamid u b'Fatma maghha biex iddur bi-hom.

L-aħjar nies ta'l gżira ġeŭŭ ŭasslu l'is-Sinjura Enzjona sa'l aħħar ghamara taghha f'il Catidral billi ta' Falzun chienu miġjuba ŭisk, u b'hecc is-Sinjura Enzjona marret issib ftit mistriħ fejn żeŭgha Ġanni m'il burraxc kalil ta' dina il ħajja chiefra.

(*Jissocta*)

THE BRITISH CONFECTIONERY

16F STRADA FLEUR-DE-LIS 16F
BIRCHIRCARA.

Ngharrfu lil clientela taghna illi dana id-depost ta'l ħelu ma ghadux izjed fil Vallone-Birchircara, imma m'il-lum il kuddiem jinsab ghal cumdità ta' cullħadd fi Strada Fleur-de-lis No. 16F, (kuddiem li' Stazjon ta'l Ferrovija.)

Jinsab armat pulit, nadif u fornit b'cull xorta ta' Gallettini, Perlini, Cioccolati, Mustardini u minn cull xorta ta' ħelu ieħor.

Jinsab ucoll Sapun ta's-Sunlight u ta'l Carbolic u lamtu, Cocotina u oggetti oħra, li jinbighu l'a ngrossa, bl'uzin u bl-imnut ucoll.

Inservu bl'aħjar TE' ta' «Ceylon» li hu ippremjat b'bosta midalji ghall qualità superjuri tieghu.

Collox frisc, fin u garantit. Inserau lill ħŭienet ta'l Belt u ta'l Campanja, ta' Malta collha, u il prezzijiet huma moderati tasseŭ. Ippruvaŭ u taraŭ il verità.

GIUSEPPE FENECH & Co.—Proprietarji.

SNIEN! SNIEN! SNIEN!

Il Chirurgu-Dentista Alfonso Urso javża lill clientela tieghu li biex ijcun jista jakdiha aħjar minn Raħal Ĝdid niżel jokgħod il Belt, fil Strada Stretta Nu. 156, cantuniera ma' Strada San Giovanni u fejn hu armat b'cull xorta ta' għodda moderni u m'il aħjar biex ijcun jista jaghmel bridge u crown work, u xoghol fuk il metal chif ijmiss u bi prezzijiet moderati tasseŭ.

Sejjer Johrog'

IR-RUH NISRANIJA
KUDDIEM GESU' SACRAMENTAT

SIEGHAT TA' ADORAZJONI

TA'L

CAN: TEOL: LUIGI VELLA, D.D.

TA GHAŬDEX.

Dina l-eŭŭel taksima ta' dana il ctieb tant sabiħ u meħtieġ ghal min ijrid ijsalva ruħu sejjra toħroġ gha't-tieni darba billi l-eŭŭel ħarġa inħatfet fi żmien kasir, ghad li minnha chien ġie stampat ghadd cbir ta' copji. Billi ħafna talbu lill imfaħħar chittieb b'il malti Can: Vella dana tħajjar jiġbor l-imsieħbin biex jecc ijsib b'iż-żejjed jarġa joħrogħa. Ma dac li chien fiħ kabel bi ħsiebu jżid xi ħaġ' oħra. Jcun ijkum XELIN U ERBA SOLDI mal cunsinja u ghal min ma jcunx imsieħeb actar. Il-legat u indurat xelin u għaxar soldi: Min jissieħeb fi tnax il copja jieħu uaħda oħra b'xejn.

Min ijrid jissieħeb jista jicteb ucoll lili jeŭ lil Can: Vella, Strada Sabina, Città Vittoria Ghaŭdex. Dana il ctieb ta' chittieb tant gharef nirraccomandahulcom b'kalbi collha.

TÈ TA CEYLON
'MARAVILLA'

IPPREMJAT B'GHAXAR MIDALJI
TAD-DEHEB

GHAL

KAUUA IT-TOGHMA U IS-SAFA TIEGHU

JINBIEGH 1s. 8d. & 1s. 10d. IR-RATAL

GHAND L'AGENTI F'MALTA

C. CAMILLERI & SONS

50 u 51 Strada Mercanti il Belt

CAMPJUNI TA DAN IT-TE' JINTGHATAU B'XEJN.

BRITANNIA

STABILIMENT G'DID

Ta' Ferramenti, Ghodod, Huejjeg ta' Chimica u Fotografija, Zebgha, &ec.

BRITANNIA

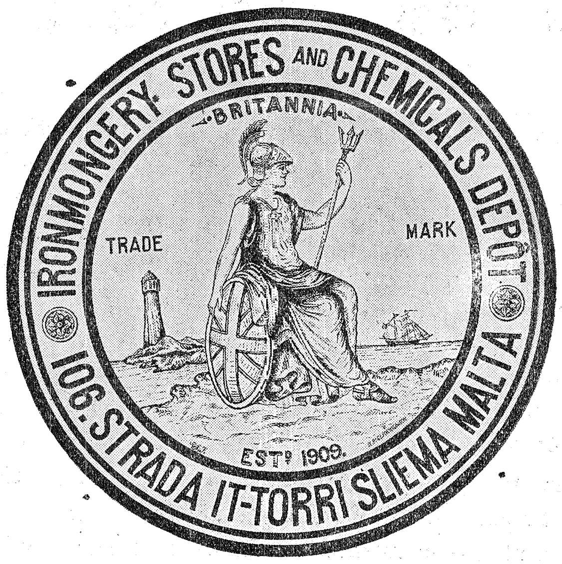

BRITANNIA

INJAM

ta'l ahmar, ta'l abjat, u ta'l cawba. Collox m'il irhas u m'il ahjar.

BRITANNIA

Biex tinzammu b'sahhitcom

IPPURIFICAU

BIDDLU

u SAHH'HU

DEMMCOM

BID

DEPURATIV

RICHELET

Dawc collha li jridu jiccurau miehhom u jinzammu dejjem b'saħħitom minngħajr ma jinħakru b'cull xorta ta' mardijiet għandhom jieħdu DARBTEJN jew TLIETA fis-sena minn din il medicina DEPURATIV RICHELET li jista jingieb minn għand dan is-sinjur:—

Monsieur L. RICHELET, 13, rue Gambetta, SEDAN (Franza).

Hawn Malta jinxtara minn għand **L-Ispizzjar Alfredu Cumbo** ta' Strada Rjali, 26. Il Belt.

Min hu marid bl-ANEMIJA (fakar ta'd-demm) u jrid ijfiek F'GHOXRIN ġurnata jieħu

L'ELIXIR

TA' S. VINCENS DE PAOLI

Is-Sur G. Muscat wara għaxar snin ugiegħ ta' ras kawwi bla ma sata jfejku b'xejn ma't-tielet flixcun għaddielu collox. Is-Sur Rinaldu Perini ucoll fejjak l-ibnu, ma't-tieni flixcun, minn anemija kawwija. Dawna is-sinjuri ucoll li sejrin insemmu ippruvawħ fukhom stess jew fuk xi ħadd ieħor u ħarġu jiftaħru: Dr: Edward L. Vella; Dr. Paolo Sammut (Sliema); Prof: Dr: C. Sammut; Prof: Dr: G. O. Galea; Farm: C. Arpa; Farm: G. Gili; Prof: Dr: S. Grech; Onor: Dr: A. Pullicino; Dr: L. Albanese; Negte: G. Tagliaferro; G. Sultana; Ant: Diacono; Avv: Francesco Cardona u ħafna oħrajn.

Jinbigħ fl-ispiżżerija ta't-Tabib

FABRIZ BORG.—Il Belt.

267, STRADA REALE.

Is-Sur Raff: Bonello

TA' STRADA LEVANTE, 131, IL BELT

(Hdejn il Cnisja ta' Sta. Lucija)

għandu għal bejh cull xorta ta' ħġieġ, żebgħa, żjut, imsiemer, għodod, ħwejjeġ ta's-Sanità, ta' gass, fornimenti ta't-twiebet, lampi ta'l pitrolju li jixilgħu b'il matel b'dawl kawwi u sabiħ wisk u ħafna ħwejjeġ oħra bħal dawn ta'l aħjar qwalità u bi prezzijiet m'il orħos. Ippruvaw biex tarau chif toħorġu cuntenti sgur.

L-Ispizzjar A. CUMBO,

BILLI IL CLIENTELA TIEGHU KIEGHDA TIGBER CULL MA TMUR GHALIEX M'HUX BISS IJBIEGH MEDICINI U ĦWEJJEĠ OHRA M'IL AHJAR U B'REKKA CBIRA IŻDA UCOLL BI PREZZIJIET IRHAS TASSEW, CABBAR L-ISPIŻŻERIJA TIEGHU U HADHA **F'IL HANUT TA' HDEJH SEWWA** LI HU WISK ACBAR U ISBAH U B'HECC IJCUN JISTA JAKDI AHJAR U B'ACTAR HEFFA LIL BOSTA NIES LI DEJJEM IJCOLLU FL-ISPIŻŻERIJA TIEGHU. META TGHADDU MINN HEMM MORRU ATU DAKKA TA' GHAJN, **Strada Rjali, il Belt, kuddiem il Club sewwa.**

IS-SECLU TA'N-NERVI.

Hecc sejjaħ is-seclu tagħna il għaref Prof: u Senatur Mantegazza, u b'ir-raġun collu għaliex il-lum ma hawn ħadd li ma hux maħsus b'in-nervi u l-actar b'il mishuta

NEVRASTENIJA

li kiegħda iġġorr nies il Manicomju gozz, gozz. Għalhecc l-aħjar tobba kiegħdin jitħabtu biex ijsibu cura sewwa għal dina il marda għaliex tcun ta' gid bla tarf. Ħafna ippruvaw iżda ħadd ma irnexxa daks il għaref u imfaħħar

Prof: DE GIOVANNI ta' PADOVA.

li wara studju cbir sab il famus

ANTINEVROTICU

li kiegħed ijfejjak jew jagħmel il gid lil cull min jużah.

F'Malta dan ijbigħu

l-Ispizzjar ALFREDU CUMBO

TA' STRADA RJALI, TA'L BELT

IPPRUVAWH GHALIEX MA JIBDIELCOMX !

In-"Nahla" tistampa ruhha fl-Istamperija "EMPIRE PRESS" ta's-Sur Critien, il Furjana.